

नाभानेदिष्ठो मानवः। विश्वे देवाः। त्रिष्टुप्

इदमि॒त्था रौ॒द्रं गूर्त॑व॒चा ब्र॒ह्म क॒त्वा श॒च्याम॒न्तरा॒जौ।

क्रा॒णा यद॑स्य पि॒तरा॑ म॒हने॒ष्टाः प॑र्ष॒त्प॒थे अ॒ह॒न्ना स॒प्त हो॑तृन्॥ १०.०६१.०१

इदम्- एतत्। इत्था- एवम्। रौद्रम्- रुद्रात्मकम्। ब्रह्म- मन्त्रम्। गूर्तवचाः- उद्यतवाक्। कत्वा- सङ्कल्पेन। शच्यामन्तः- प्रज्ञायाम्। आजौ- सतां सङ्घे करोति। यत्- यं मन्त्रम्। क्राणा- भागं कुर्वाणौ। अस्य- एतस्य। पितरा- मातापितरौ। म॒हने॒ष्टाः- भागप्रदाने प्रवर्तमाना भ्रातरश्च सन्ति। प॒थे- प॒क्तव्ये। अ॒ह॒न्- दिने। स॒प्त हो॑तृन्- सप्तभूमिकोपासकान्। आ प॑र्षत्- आपूरयति॥१॥

स इ॒द॒नाय॑ द॒भ्याय॑ व॒न्व॒ञ्च्य॑वा॒नः सू॒दैर॑मिमी॒त वेदि॑म्।

तूर्व॑या॒णो गूर्त॑व॒चस्त॑मः॒ क्षोदो॑ न रे॒त इ॒त ऊ॒ति सि॒ञ्च॒त्॥ १०.०६१.०२

सः- असौ रुद्रो वेगाधिदेवता। दानाय- सद्भ्यो दानाय। द॒भ्याय॑- दुष्टनिग्रहाय। व॒न्व॒न्- सम्भजन्। सू॒दैः- हिंसकैः शस्त्रैः। च्यवानः- च्यावयन्। वेदिम्- अग्निवेदिकाम्। अमिमीति- परिमितवान्। तूर्व॑याणः- वेगी। गूर्त॑व॒चस्त॑मः- अतिशयेन उद्यतवचनः। क्षोदो न- उदकमिव। रे॒तः- स्ववीर्यम्। इ॒त ऊ॒ति- इ॒तो ग॑मनं यथा भवति तथा। सि॒ञ्च॒त्- सिञ्चति॥२॥

म॒नो न॑ ये॒षु ह॑व॒नेषु॑ ति॒ग्मं वि॒पः श॒च्या व॒नुथो॑ द्रव॒न्ता।

आ यः श॒र्याभि॑स्तुवि॒नृम्णो॑ अ॒स्याश्री॑णी॒तादि॒शं ग॑भस्तौ॥ १०.०६१.०३

यः। तुवि॒नृम्णः- प्रभूतवीर्यसम्पन्नः। ग॑भस्तौ- हस्तयोः। आदि॒शम्- आदिश्य। श॒र्याभिः- अङ्गुलीभिः। अ॒स्य- सोमं रसम्। अ॒श्रीणी॑त- भवदर्थं संस्करोति। तम्। म॒नो न॑ ति॒ग्मम्- शोभनबुद्धिमिव तीक्ष्णम्। ये॒षु। ह॑व॒नेषु॑- आह्वानेषु। वि॒पः- स्तोतुः। श॒च्या- प्रज्ञया। द्रव॒न्ता- सर॒न्तौ। व॒नुथः- सम्भजथः॥३॥

कृ॒ष्णा य॒द्रोष्व॑रु॒णीषु॑ सी॒दद्दि॒वो न॑पा॒ताश्वि॑ना हु॒वे वा॑म्।

वी॒तं मे॑ य॒ज्ञमा॑ ग॒तं मे॑ अ॒न्नं व॑व॒न्वांसा॑ न॒षम॑स्मृत॒ध्रु॥ १०.०६१.०४

अरुणीषु गोषु- उषःकालेष्वगतेषु । कृष्णा- रात्रिः । सीदत्- निगूढा निषीदति । यत्- यदैतद्भवति
तदा । दिवो नपाता- दिव्यौ । अश्विना- प्राणेशौ । आधिभौतिके नक्षत्राधिदैवते । आध्यात्मिके
प्राणेशनदैवते । वाम्- युवाम् । हुवे- आह्वये । अस्मृतधू- अस्मृतद्रोहौ । मे- मम । इषं न-
सत्कामनामिव स्थितम् । अन्नम्- अस्मद्व्यम् । ववन्वांसा- सम्भजन्तौ । मे- मम । वीतम्-
हव्यमयम् । यज्ञम् । आगतम्- आगच्छतम् ॥४॥

प्रथिष्ट यस्य वीरकर्ममिष्णदनुष्ठितं नु नर्यो अपौहत् ।

पुनस्तदा वृहति यत्कनाया दुहितुरा अनुभृतमनर्वा ॥ १०.०६१.०५

यस्य । इष्णत्- एषणवत् । प्रथिष्ट- प्रथितम् । अनुष्ठितम्- कृतम् । वीरकर्म- वीर्यम् । रेत इति
भावः । नर्यः- नरहितः । अनर्वा- रुद्रः । अपौहत्- अपोहति । पुनः । तदा । वृहति- वृद्धं भवति ।
यत् । कनायाः- कमनीयायाः । दुहितुः । अनुभृतम्- धृतम् ॥५॥

मध्या यत्कर्त्त्वमभवदभीके कामं कृण्वाने पितरि युवत्याम् ।

मनानग्रेतौ जहतुर्वियन्ता सानौ निषिक्तं सुकृतस्य योनौ ॥ १०.०६१.०६

युवत्याम् । पितरि- जनके । कामम्- यथेच्छम् । कृण्वाने- कुर्वति सति । अभीके- तयोः समीपे ।
मध्या- मध्ये । यत्- यदा । कर्त्त्व- कर्म । अभवत् । तदा । वियन्ता- सङ्गतौ । सुकृतस्य योनौ-
पुण्यसदने । सानौ- सूच्छ्रितप्रदेशे । मनानक्- अल्पम् । रेतः- वीर्यम् । जहतुः- त्यक्तवन्तौ ॥६॥

पिता यत्स्वां दुहितरमधिष्कन्क्षमया रेतः संजग्मानो नि षिञ्चत् ।

स्वाध्यौऽजनयन्ब्रह्म देवा वास्तोष्पतिं व्रतपां निरतक्षन् ॥ १०.०६१.०७

पिता- जनकः । यः । त्वाम्- भवतीम् । दुहितरम्- पुत्रीम् । अधिष्कन्- अध्यस्कन्दत् । क्षमया-
क्षमया सहनशक्त्या । संजग्मानः- सङ्गच्छमानः । रेतः- वीर्यम् । नि षिञ्चत् । स्वाध्यः-
शोभनाध्येतारः । देवाः । ब्रह्म- मन्त्रम् । अजनयन्- ससृजुः । व्रतपाम्- धर्मपालकम् ।
वास्तोष्पतिम्- गृहपतिमग्निम् । निरतक्षन्- तनूकृतवन्तः । अथैतेषां मन्त्राणां मर्म निरूप्यते । रुद्र
उद्देगाधिदेवता । का सा नारी । सा तु सहः सहनशक्तिर्वा । अग्निस्तज्ज इति श्रुतौ प्रसिद्धम् । जज्ञे

सहसेत्यस्मिन् सूक्त एवास्ति । अग्निश्च क्रतुः । उद्वेगसहसोर्योगेन सत्कतोरुद्भवः । कथं सहसो वेगस्य दुहितृत्वमिति चेत् । वेगसहसी कारणकार्ये भवतः । इदं प्रसिद्धं योगे । कपालभानादियोगे प्राणस्य विधारणं प्राणस्य प्रच्छेदनान्तरमेव प्रच्छेदनद्वारा भवति । प्रच्छेदनं वेगः । विधारणं सहः । तयोः सङ्गमेन सत्क्रतुप्रादुर्भावः । ननु दुहित्रा मैथुनमत्यन्तकुत्सितम् । तत्कथमत्रोच्यत इति चेत् । अत्रास्मिन्नर्थवादे दुहिता न शरीरजा । सा मैथुनेन विना संकल्पेन सृष्टा । संकल्पसृष्टं सर्वं पुत्रदुहित्रादिपदेन केवलमुपचर्यते । विष्णोः संकल्पजातस्य हिरण्यगर्भस्य तत्पुत्रत्वमौपचारिकमेव नहुषपुत्रो ययातिरितिवत् न यथार्थम् । पुराणेषु ब्रह्मणः शतरूपामन्वाख्यदम्पतिसृष्ट्या तौ सोदरौ न भवतः । मनोः पुत्र्याः कर्दमेन ब्रह्मसंकल्पजेन विवाहश्च न पितुर्भ्रात्रा विवाह इति भवति । एको योगसिद्धः शिल्पी सुन्दरनारीशिल्पं निर्माय तत्कामी तस्मै जीवनं दत्त्वा तयोदो भवति चेत् स शरीरजदुहित्रा विवाहवन्न कुत्सितः ॥७॥

स ईं वृषा न फेनमस्यदाजौ स्मदा परैदप दभ्रचेताः ।

सरत्पदा न दक्षिणा परावृङ्ग ता नु मै पृशन्त्यो जगृभे ॥ १०.०६१.०८

स ईम्- सोऽयं वास्तोष्पतिः । आजौ- युद्धे । वृषा न- इन्द्र इव । फेनम्- प्रहरणम् । अस्यत्- क्षिपति । दभ्रचेताः- अल्पचित्तो बन्धको नमुचिः । स्मत्- अस्मत्तः । आ अप परैत्- परागच्छति । दक्षिणा परावृक्- दक्षिणापरावर्जयिता । पदा- स्वपदानि । न सरत्- अस्माकं दक्षिणाः प्रति न चालयति । मे- मम । ताः- गाः । पृशन्त्यः- स्पर्शनशीलः । न जगृभे- न गृह्णाति ॥८॥

मक्षू न वह्निः प्रजाया उपब्दिर्भि न नग्न उप सीददूधः ।

सनितेध्मं सनितोत वाजं स धर्ता जज्ञे सहसा यवीयुत् ॥ १०.०६१.०९

प्रजायाः । उपब्दिः- उपपीडकः । वह्निः- वाहको दुष्टः । मक्षु- शीघ्रम् । न- नाभिसरति । ऊधः- ऊधस्थानीयमनुग्रहस्त्रावकमिति भावः । अग्निम्- पावकम् । नग्नः- सुरापानेन विवस्त्रः । सुरया कुत्सितचरित्र जुगुप्सितचरित्रश्च । धिक्करिष्यन्ति रथ्यासु सुरापमिति रामायणे । ओनजी ब्रीडायाम् । कर्तारि क्तस्य न इति वाचस्पत्यम् । जुगुप्सैव ब्रीडात्र । न उप सीदत्- नोपास्ते । हृत्सु पीतासो

युध्यन्ते दुर्मदासो न सुरायाम् । ऊर्ध्वं नग्ना जरन्त इति श्रुतिरत्रानुसन्धेयः । इध्म- इध्मस्य ।
सनिता- सम्भक्ता । वाजम्- हव्यस्य बलस्य वा । सनिता- सम्भक्ता । सः- असावग्निः । धर्ता-
धारकः । यवीयुत्- मिश्रयितृभी रक्षोभिर्योद्धा पावकः । सहसा । जज्ञे- उत्पन्नः ॥९॥

मक्षू कनायाः सख्यं नवग्वा ऋतं वदन्त ऋतयुक्तिमगमन् ।

द्विबर्हसो य उप गोपमागुरदक्षिणासो अच्युता दुधुक्षन् ॥ १०.०६१.१०

नवग्वाः- स्तुत्याख्यमन्त्रगतिशीलाः । ऋतं वदन्तः- सत्यवाचः । कनायाः- कमनीयायाः स्तुत्याः ।
ऋतयुक्तिम्- सत्ययोगम् । सख्यम् । अगमन्- प्राप्तुवन्ति । द्विबर्हसः- अभ्युदयनिःश्रेयसपरिवृढाः ।
ये । गोपम्- गोप्तारमिन्द्रम् । उप आगुः- उपगच्छन्ति । अदक्षिणाः- असमर्था अपीन्द्रानुग्रहेण ।
अच्युता- अक्षीणमुदकम् । दुधुक्षन् ॥१०॥

मक्षू कनायाः सख्यं नवीयो राधो न रेत ऋतमित्तरण्यन् ।

शुचि यत्ते रेक्ण आयजन्त सबर्दुघायाः पय उस्त्रियायाः ॥ १०.०६१.११

मक्षु- शीघ्रम् । कनायाः- कमनीयायाः । सख्यम् । नवीयः- अभिनवम् । राधः- धनम् । न- इव ।
रेतः- वीर्यम् । ऋतम्- सत्यमयम् । तुरण्यन्- प्रेरितवन्तः । यत्- यदा । ते- तव । शुचि- शुद्धम् ।
रेक्णः- धनम् । आयजन्त- पूजयन्ति । तदा । सबर्दुघायाः- अमृतदोहिन्याः । उस्त्रियायाः-
गोभूमैर्वा । पयः- रसं दुहन्ति ॥११॥

पश्वा यत्पश्वा वियुता बुधन्तेति ब्रवीति वक्तरि रराणः ।

वसोर्वसुत्वा कारवोऽनेहा विश्वं विवेष्टि द्रविणमुप क्षु ॥ १०.०६१.१२

यत्- यदा । पश्वा- गवा चिद्रश्मिसमूहेन । वियुता- वियुक्तानि स्वस्थानानि । पश्वा- पश्वात् ।
कारवः- स्तोता । बुधन्त- बुद्ध्यति । तदा । वक्तरि- स्तोतरि । रराणः- रममाण इन्द्रः । इति-
एवम् । ब्रवीति- वदति । वसोर्वसुत्वा- अतिशयेन वासयिता । अनेहा- अपाप इन्द्रः । विश्वम्-
सर्वम् । द्रविणम्- गोमयं धनम् । क्षु- शीघ्रम् । विवेष्टि- व्याप्नोति ॥१२॥

तदिन्वस्य परिषद्धानो अगमन्युरू सदन्तो नार्षदं बिभित्सन् ।

वि शुष्णस्य संग्रथितमनर्वा विदत्पुरुप्रजातस्य गुहा यत् ॥ १०.०६१.१३

तदित्- तत्रैव । परिषद्धानः- इन्द्रपरिचारकाः । अगमन्- अगच्छन् । पुरु- पुरूणि । सदन्तः-
सीदन्तः । नार्षदम्- नृषु स्थितमावरणम् । बिभित्सन्- भेतुमैच्छन् । शुष्णस्य- शोषणभावनस्य ।
पुरुप्रजातस्य- बहुधा मनसि जातस्य । यत् गुहा- यद्गूहितं तत् । संग्रथितम्- मर्म । अनर्वा-
साधारणप्राणातीत इन्द्रः । विदत्- ज्ञातवान् ॥१३॥

भर्गो ह नामोत यस्य देवाः स्वर्णं ये त्रिषधस्थे निषेदुः ।

अग्निर्ह नामोत जातवेदाः श्रुधी नो होतऋतस्य होताधुक् ॥ १०.०६१.१४

उत- अपि च । भर्गो ह नाम- तेजः । यस्य- तस्य तेजसः । देवाः- देवताः । स्वर्ण- स्वर्गे इव ।
त्रिषधस्थे- उपासकस्य दर्भासने । निषेदुः- निषीदन्ति । अग्निर्ह नाम- पावकः । उत- अपि च ।
जातवेदाः- जातविद्यः । होतः- देवाह्वातः । ऋतस्य- सत्यस्य । होता- आह्वाता सन् । अधुक्-
अद्रोही सन् । नः- अस्माकं स्तुतीः । श्रुधि- शृणु ॥१४॥

उत त्या मे रौद्रावर्चिमन्ता नासत्याविन्द्र गूर्तये यजध्वै ।

मनुष्वद्वृक्तबर्हिषे रराणा मन्दू हितप्रयसा विश्वु यज्यू ॥ १०.०६१.१५

उत- अपि च । त्या- तौ । मे- मम । रौद्रौ- वेगगती । अर्चिमन्ता- प्रभावन्तौ । नासत्या-
सत्यस्वरूपौ । इन्द्र- परमेश्वर । गूर्तये- स्तुतये । यजध्वै- यजनाय । भवेताम् । मनुष्वत्-
अस्मत्पूर्वपुरुषेषु यथा तथा । वृक्तबर्हिषे- आस्तीर्णासन उपासके । रराणा- रममाणौ । मन्दू-
आनन्दौ । हितप्रयसा- प्रेरितधनौ । विश्वु- प्रजासु । यज्यू- पूज्यौ भवतः ॥१५॥

अयं स्तुतो राजा वन्दि वेधा अपश्च विप्रस्तरति स्वसेतुः ।

स कक्षीवन्तं रेजयत्सो अग्निं नेमिं न चक्रमर्वतो रघुद्रु ॥ १०.०६१.१६

अयम्- एषः । स्तुतः- शिष्टैरभिष्टुतः । राजा- रञ्जकः सोमः । वन्दि- स्तूयते । वेधाः- विधायकः ।
विप्रः- मेधावी । स्वसेतुः- आत्मसेतुः । अपः- जीवोदकधाराः । तरति । सः । कक्षीवन्तम्-
मन्त्रवर्गसंपन्नं ध्यानभावनाश्रेणीसंपन्नं वा । । रेजयत्- कम्पयति । रघुद्रु- लघुगतिम् । नेमिम्-
नमनशीलम् । चक्रम् । अर्वतो न- अश्वा इव । अग्निम् । रेजयत्- कम्पयति ॥१६॥

स द्विबन्धुर्वैतरणो यष्टा सबर्धुं धेनुमस्वँ दुहध्वै।

सं यन्मित्रावरुणा वृञ्ज उक्थैर्ज्यैष्ठैभिर्यमणं वरूथैः ॥ १०.०६१.१७

यत्- यदा । उपासकः । मित्रावरुणा- स्नेहाधिदैवतमृताधिदैवतम् । अर्यमणम्- दानाधिदैवतम् ।
वरूथैः- वरैः । ज्यैष्ठैः- मुख्यैः । उक्थैः- मन्त्रैः । सम्- सम्यक् । वृञ्जे - स्तौति । तदा । सः-
असावग्निः । द्विबन्धुः- अभ्युदयनिःश्रेयसात्मकः । वैतरणः- विशेषेण तारयिता । यष्टा । अस्वम्-
अदोग्ध्रीम् । धेनुम्- पृथिवीम् । सबर्धुं दुहध्वै- अमृतदोहनायाकरोत् ॥१७॥

तद्वन्धुः सूरिर्दिवि ते धियंघा नाभानेदिष्ठो रपति प्र वेनन्।

सा नो नाभिः परमास्य वा घाहं तत्पश्चा कतिथश्चिदास ॥ १०.०६१.१८

तद्वन्धुः- तस्याः पृथिव्या बन्धुः । सूरिः- विद्वान् । दिवि- चिदाकाशे । धियंघाः- बुद्धिधारकः ।
नाभानेदिष्ठः- जगन्नाभिभूतात्मान्तिक उपासकः । प्र- प्रकर्षेण । वेनन्- कामयमानः । रपति-
प्रवदति । सा- द्यौः । नः- अस्माकम् । अस्य- एतस्य सूर्यस्य । परमा- उत्कृष्टा । नाभिः-
अधिष्ठानभूता । तत्पश्चा- तामनुसृत्य । अहम् । कतिथः- पूरकः । आस- अभवम् ॥१८॥

इयं मे नाभिरिह मे सधस्थमिमे मे देवा अयमस्मि सर्वः।

द्विजा अहं प्रथमजा ऋतस्येदं धेनुर्दुहज्जायमाना ॥ १०.०६१.१९

इयम्- एषा । मे- मम । नाभिः- बन्धिका अधिष्ठानम् । इह- अत्र । मे- मम । सधस्थम्- सदनम् ।
इमे- एते । मे- मम । देवाः । अयं सर्वः- इदं ब्रह्म । अस्मि- अहमस्मि । अह- किञ्च । ऋतस्य-
सत्यस्य । प्रथमजाः- मुख्यजाः । द्विजाः- संस्कारैर्द्वितीयजन्मयुक्ता उपासका भवन्ति । जायमाना-
सस्यादिभिर्जायमाना । धेनुः- गौः । इदम्- एतत् । अदुहत् ॥१९॥

अघासु मन्द्रो अरतिर्विभावस्यति द्विवर्तनिर्वनेषाट्।

ऊर्ध्वा यच्छ्रेणिर्न शिशुर्दन्मक्षू स्थिरं शेवृधं सूत माता ॥ १०.०६१.२०

अघ- अथ । आसु- अप्सु जीवोदकधारासु । मन्द्रः- आनन्दकरः । अरतिः- विरक्तः । विभावा-
द्युतिमान् । द्विवर्तनिः- अभ्युदयनिःश्रेयसात्मकमार्गयुक्तोऽग्निः । वनेषाट्- आश्रितेषु सहनशक्तिभूतः ।

अव स्यति- अवसन्नो भवति । ऊर्ध्वा श्रेणिः न- उत्कृष्टा कक्षेव भवति । शिशुः- उपासकानां
वत्सभूतः । दन्- शत्रून् दमयति । मधु- क्षिप्रम् । माता- निर्माताग्निः । स्थिरम्- दृढम् । शेवृधम्-
सुखम् । सूत- जनयति ॥२०॥

अधा गाव उपमातिं कनाया अनु श्वान्तस्य कस्य चित्परेयुः ।

श्रुधि त्वं सुद्रविणो नस्त्वं याळाश्वघ्नस्य वावृधे सूनृताभिः ॥ १०.०६१.२१

अध- अथ । कस्यचित् । श्वान्तस्य- श्रान्तस्य । कनायाः- कमनीयायाः स्तुत्याः । उपमातिम्-
अन्तिकभूतमिन्द्रम् । गावः- विद्याः । अनु परेयुः- अनुगच्छन्ति । नः- अस्माकं स्तुतीः ।
सुद्रविणः- शोभनधनः सन् । श्रुधि- शृणु । त्वम् । याट्- यज । आश्वघ्नस्य- प्राणरोधकस्य । अश्वः
प्राणः श्रुतौ । सूनृताभिः- वाग्भिर्मन्त्रैरिति भावः । वावृधे- इन्द्रः प्रवृद्धो भवति ॥२१॥

अध त्वमिन्द्र विच्छिस्मान्महो राये नृपते वज्रबाहुः ।

रक्षा च नो मघोनः पाहि सूरीननेहसस्ते हरिवो अभिष्टौ ॥ १०.०६१.२२

अध- अनन्तरम् । त्वम् । इन्द्र- परमेश्वर । नृपते- राजन् । वज्रबाहुः- वज्रपाणिः सन् । महो राये-
महत्यै सम्पदे प्रपन्नान् । अस्मान्- नः । विद्धि- जानीहि । मघोनः- हविष्मतः । नः- अस्मान् ।
रक्ष- पालय । सूरीन्- विदुषः । पाहि- रक्ष । हरिवः- आकर्षणशक्तिभूताश्वयुक्त । ते- तव । अभीष्टौ-
इच्छायाम् । अनेहसः- अपापाः स्याम ॥२२॥

अध यद्राजाना गविष्टौ सरत्सरण्युः कारवे जरण्युः ।

विप्रः प्रेष्ठः स ह्येषां बभूव परा च वक्षदुत पर्षदेनान् ॥ १०.०६१.२३

अध- अथ । गविष्टौ- चिद्रश्मिसम्पन्नौ । राजाना- मित्रावरुणौ । गच्छतः । सरण्युः- सरणशीलः ।
कारवे- साधकाय । जरण्युः- उपासनाकामः । विप्रः- मेधावी । प्रेष्ठः- उत्तमः । सः- असौ । एषाम्-
एतेषाम् । बभूव- अभवत् । परा च वक्षत्- परावहतु । उत- अपि च । एनान्- एतान् । पर्षत्-
पारयतु ॥२३॥

अधा न्वस्य जेन्यस्य पुष्टौ वृथा रेभन्त ईमहे तदू नु ।

सरण्युरस्य सूनुरश्वो विप्रश्वासि श्रवसश्च सातौ ॥ १०.०६१.२४

अध- अथ । अस्य- एतस्य । जेन्यस्य- जेतुः । पुष्टौ- पोषे । वृथा- अनायासेन । रेभन्तः-
मन्त्रमुच्चारयन्तः । तत् । ईमहे- याचामहे । अस्य- एतस्यर्ताधिदैवतस्य वरुणस्य । सूनुः- पुत्रः ।
अश्वः- प्राणः । सरण्युः- सुखेन सरणशीलः । हे वरुण । श्रवसः-
अतीन्द्रियश्रवणोपलक्षितदिव्यानुभूतेः । सातौ- लब्धौ । विप्रश्वासि- मेधाव्यसि ॥२४ ॥

युवोर्यदि सख्यायास्मे शर्धाय स्तोमं जुजुषे नमस्वान् ।

विश्वत्र यस्मिन्ना गिरः समीचीः पूर्वीव गातुर्दाशत्सूनृतायै ॥ १०.०६१.२५

यदि- यदा । यस्मिन् । विश्वत्र- सर्वत्र । समीचीः- समीचीनाः । गिरः- वाचः सङ्गता भवन्ति ।
तस्मै । युवोः- युवयोः । सख्याय- सौहृदाय । अस्मे- अस्माकम् । शर्धाय- बलाय । नमस्वान्-
नमनशील उपासकः । स्तोमम्- मन्त्रम् । जुजुषे- सेवते । तदा । पूर्वीव गातुः- पुराणी गतिरिव ।
सूनृतायै- प्रियहितभूतमन्त्राय । दाशत्- सुखं प्रयच्छतु ॥२५ ॥

स गृणानो अद्भिर्देवानिति सुबन्धुर्ममसा सूक्तैः ।

वर्धदुक्थैर्वचोभिरा हि नूनं व्यध्वैति पयस उस्त्रियायाः ॥ १०.०६१.२६

सः- असौ वरुणः ऋताधिदैवतम् । नमसा- नमस्कारेण । सूक्तैः- मन्त्रैः । गृणानः- स्तुतः । अद्भिः-
जीवोदकधाराभिर्युक्तः । देवान्- द्योतकः । सुबन्धुः- शोभनबन्धुः । नूनम्- निश्चयेन । हि- खलु ।
उक्थैर्वचोभिः- मन्त्रैः । वर्धत्- वर्धताम् । उस्त्रियायाः- गोः पृथिव्याः । पयसः- रसप्राप्त्यै । अध्वा-
धर्ममार्गेण । वि- विशेषेण । एति- गच्छति ॥२६ ॥

त ऊ षु णौ महो यजत्रा भूत देवास ऊतये सजोषाः ।

ये वाजाँ अनयता वियन्तो ये स्था निचेतारो अमूराः ॥ १०.०६१.२७

ते- तादृशाः । यजत्राः- पूज्याः । देवासः- हे देवाः । नः- अस्माकम् । महः- महत्यै । ऊतये-
रक्षायै । सजोषाः- सहृदयाः । भूत- भवत । वियन्तः- विविधं गच्छन्तः सन्तः । ये । वाजान्-
अन्नानि । अनयत- आनयथ । ये । नेचेतारः- प्रज्ञावन्तः । अमूराः- ज्ञानिनः । स्थ- भवथ ॥२७ ॥